

TRANSLATIONS III

SE'ADYAH GAON (882-942): THE *TAFSIR*

אבן עזרא שיר השירים פרק ח

The reader of this commentary may wonder why I employ **Arabic** (the language of Ishmael). It is a consequence of our ignorance, for **our knowledge of biblical Hebrew is limited** to what the text records of the prophets' speeches, while whatever they had no need to speak of remains unknown.

Since **Arabic is very close to Hebrew** (*leshon ha-kodesh*)—its conjugations; the use of the letters *yod*, *he*, *vav*, and *'alef* for prefixes etc.; the verbal forms for passive (*nif'al*) and reflexive (*hitpa'el*) tenses; and noun constructs (*semikhut*) are identical, as are its numerals, and more than half of its vocabulary exists in Hebrew—any time we encounter an unusual word in the Bible that has a cognate in Arabic, we will suggest that they share a definition, although it remains questionable.

והעומד על זה החבור אולי יתמה למה אומר
כאן **בלשון ישמעאל** בעבור **קוצר דעתנו** כי לא
נדע מלשון הקדש כי אם הכתוב במקרא
שהוצרכו הנביאים לדבר ומה שלא הוצרכו לא
נדע שמו ובעבור היות **לשון ישמעאל קרוב**
מאד ללשון הקדש כי בניינו ואותיות יה"וא
והמשרתים ונפעל והתפעל והסמיכות דרך
אחת לשתייהן וכן בחשבון ויותר מחצי הלשון
ימצא כמוהו בלשון הקדש על כן כל מלה שלא
נמצא לה חבר במקרא ויש דומה בלשון
ישמעאל נאמר אולי פירושה כן אע"פ שהדבר
בספק.

A person of meager intelligence and discernment might lodge a complaint against me on account of the philosophical issues and Arabic linguistic and poetic matters I have raised in my commentary. They might cause him to withdraw from its use and only on account of my reputation would he decline to declare it an act of treason. This boorish and oblivious hypocrite should know that the Sages anticipated me in this regard... [Here follow numerous examples of mishnaic and talmudic sages employing Greek and Latin in interpreting biblical words.]

We note that R. Hayya Gaon employed Arabic... even utilizing a stanza of a love poem to explain a rabbinic term... as well as the Qur'an and Ḥadith. He was preceded in this by R. Se'adyah Gaon in his Arabic commentaries, on account of which [activity] the Sages said: "Whosoever says something wise—even a gentile—is called a scholar" [Megilah 16a], and [his wisdom] must be transmitted.

In this regard, [Shmuel] the Nagid wrote—after citing Christians—that R. Mazli'aḥ, the *Dayyān* of Sicily, that he came to Baghdad with the biography of R. Hayya and an account of his noble activities mentioning that one day the academy was studying the verse "... let my head not refuse such choice oil" (Ps. 141:5) and there was a dispute concerning its meaning.

R. Hayya instructed R. Mazli'aḥ to go to the Christian Catholicos [head of the Nestorian Church] and ask how he understood the verse. He recoiled; and when R. Hayya saw that it was an imposition on R. Mazli'aḥ, he chastised him saying: Our pious ancestors, who serve as our role models, would inquire about languages and their meanings from members of different religions—even from shepherds and cattlemen, as is well known. So, he went and asked, and he told him [the translation of the verse] in Syriac. These [examples] should suffice for any fair-minded person.

כראשית ברא אלהים את השמים ואת
 הארץ: בקדמון ברא יי. ית
 שמיא וית ארעא: אורל מא כלק אלה.
 אסמאואת ווארץ: והארץ היתה תהו
 ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים
 מרחפת על פני המים: וארעא. הות צדיא
 דוקניא. וחשוכא על אפי תהומא. ורוחא
 מן קדם יי. מנשבא על אפי מיא: ווארץ
 באנת גאמרה מסתבחה. ועלאם עלא
 גה אנמר. וריח אלה. תהב עלא וגה
 אמא: ויאמר אלהים יהי אור ויהי צהר
 אמר יי יהי נהורא. והוה נהורא: פא
 אלה אין יכון נור. פכאן נור: וירא אלהים
 את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור
 בין החשך: וחוא יי. ית נהורא וית חשך
 אפריש יי. בין נהורא ובין חשוכא: פלמא
 דם אלה אין אנור נייד. פצל בין אלנור
 לעלאם: ויקרא אלהים וואור יום ורחשך
 רא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:
 קרא יי לנהורא יממא. ולחשוכא קרא
 לילא. והוה רמש והוה צפר יום חד:
 אמא אלה אוקאת אלנור נהורא.
 וקאת אלעלאם לילא. למא מצא מן
 ליל ואתאר יום ואחד: פ

תפסיר

פירוש תפסיר

ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים
 אלי מקום אחד ותראה היבשה
 ויהי כן: ואמר יי. יתכנשו מים מתחת
 עימי לאתר חד. ותתחזי יבשתא. והוה
 אלהים ירא אלה. אין ינתמע אלמא. מן תחת
 אסמא אלי מוצע ואחד. ויצהר איבאם.
 פא יתכנשו מים ויקרא אלהים ליבשה
 ארץ ולמקנה המים קרא ימים וירא אלהים
 כי טוב: וקרא יי ליבשתא ארעא. ולבית
 בנישת מיא קרא יממי. וחוא יי. ית
 טוב: פסמא אלה איבאם ארעא. ומלאם
 אמא בחארא. למא עלם אלה אין דאך
 נייד: ויאמר אלהים: תדשא הארץ דשא
 עשב מוריע זרע עין פרי עשה פרי למינא
 אשר זרעוכם עלי הארץ ויהי כן: ואמר
 יי. תדאית ארעא ותאה. עסבא דתר

<https://youtu.be/YIA9sFBsFLk?list=PLWL6BfgoIAZYIAn8o65DnSv8-bPupurXN>

תפסיר רס"ג

JPS	Tafsir English	תפסיר	הפסוק
When God began to create	The first of [God's] creation was...	אול מא כ'לק	בראשית ברא
God said, "Let there be light"	God desired that there would be light	פשא אללה אן יכון נור	ויאמר אלהים יהי אור
God saw that the light was good	Since God knew that the light was good...	פלמא עלם אללה אן אלנור גייד	וירא אלהים את האור כי טוב
God called the light Day and called the darkness Night	God named the times of light day, and the times of darkness night	וסמא אללה אוקאת אלנור נהרא, ואוקאת אלצ'לאם לילא	ויקרא אלהים לאור יום, ולחשך קרא לילה

IBN EZRA (GEN. 2:11)

“One [of the rivers of Paradise] was named Pishon.”

”שם האחד פישון”.

The Gaon (i.e. Se`adyah) said that **Pishon is the River of Egypt (the Nile)**... but there is no proof of that identification; rather he translated [the Land of] Havila tendentiously, without a tradition to that effect. He similarly rendered [into Arabic the names of] tribes, countries, animals, birds, and minerals. Perhaps he saw them in a dream? He surely erred in some—as I shall indicate *ad loc.*—so we need not rely on his dreams.

Perhaps he did so for the honor of God, translating the Torah into the Arabic language and script, **lest they say that there are *mizvot* in the Torah that we do not understand.**

אמר הגאון כי **פישון יאור מצרים**... ואין ראייה על פישון שהוא היאור... כי אין לו קבלה. וכן עשה במשפחות ובמדינות ובחיות ובעופות ובאבנים. אולי בחלום ראם. וכבר טעה במקצתם, כאשר אפרש במקומו. אם כן לא נשען על חלומותיו. אולי עשה כן לכבוד השם, בעבור שתרגם התורה בלשון ישמעאל ובכתיבתם, **שלא יאמרו כי יש בתורה מצות לא ידענום.**

For now I know that
you fear God

Now I have let people
know that you are God-
fearing

לאני אלאן ערפת
אלנאס אנך ת'קי
אללה

(כב:יב)
... כי עתה ידעתי
כי ירא אלהים אתה

Ibn Ezra (Genesis 22:1)

Se`adyah Gaon said that “did prove” (נסה) means that God tested Abraham in order to demonstrate his piety to mankind; furthermore, he interprets “for now I know that thou art a God-fearing man” (v. 12) to mean that now I have made known to all that thou art a God-fearing man.

But didn't Se`adyah know that even Abraham's young men were not present when he bound Isaac and placed him on the altar?

“You whose name is Jacob, you shall be called Jacob no more, But Israel shall be your name.” Thus he was named Israel.

He said to him: Your name Jacob will not forever be Jacob only, rather Israel; He named him Israel also.

וקאל לה אסמך
יעקוב לא יסמי
אבדא יעקוב פקט
אלא אסראיל
פסמאה איצ'א
אסראיל

(לה:י) ויאמר לו
אלהים שמך יעקב
לא יקרא שמך עוד
יעקב כי אם ישראל
יהיה שמך ויקרא
את שמו ישראל:

eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot

Ransom an eye for an eye, a tooth for a tooth, an arm for an arm, and a leg for a leg.

וְדִיָּה עֵינַי בְּדַל עֵינַי
וְסֵן בְּדַל סֵן וַיִּד בְּדַל
יָד וְרֵגֶל בְּדַל רֵגֶל

(שמות כא:כד)
עֵינַי תַּחַת עֵינַי שֵׁן
תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת
יָד רֵגֶל תַּחַת רֵגֶל:

Ibn Ezra (Exodus 21:24)

Rabbi Se`adyah said that we cannot interpret this verse according to its plain meaning. For if a man struck his neighbor's eye and the eye lost a third of its sight, how is it possible to punish the culprit with an equivalent blow, that is, with a blow which is neither greater nor lesser? There is a possibility that the culprit will lose his entire eyesight.

Burns, wounds, and stripes present even greater difficulties, for if they were inflicted on a dangerous area, it is possible for the culprit to die. The mind cannot accept this.

A calyx, of one piece with it, under a pair of branches; and a calyx, of one piece with it, under the second pair of branches; and a calyx, of one piece with it, under the last pair of branches; so for all six branches issuing from it.

A pod beneath each pair of its reeds for the six reeds that emerge from it.

ותפאחה תחת כל
קצבתין מנהא
לסת אלקצבאת
אלכארגאת מנהא

(שמות לז:כא)
וְכַפֹּתָר תַּחַת שְׁנַי
הַקְּנִים מִמֶּנָּה
וְכַפֹּתָר תַּחַת שְׁנַי
הַקְּנִים מִמֶּנָּה
וְכַפֹּתָר תַּחַת שְׁנַי
הַקְּנִים מִמֶּנָּה
לְשֵׁשֶׁת הַקְּנִים
הַיִּצְאִים מִמֶּנָּה:

Those are the Waters of Meribah meaning that the Israelites quarreled with God...

This is the quarrel that the Children of Israel had with the messengers of God on His account...

דלך מא אלכצומה
אלדי כאצם בנו
אסראיל רסולי
רבהם בסבבה

(במדבר כ:יג)
הָמָּה מִי מְרִיבָה
אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־ה' וַיִּקְדַּשׁ בָּם:

<p>in order to test you by hardships to learn what was in your hearts</p>	<p>To show people what is in your heart</p>	<p>ליצ'הר אלנאס מא פי קלבך</p>	<p>(דברים ח:ב) וְזָכַרְתָּ אֶת-כָּל-הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹלִיכָה ה' אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבַּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עֲנִתְךָ לְנִסְתֶיךָ לְדַעַת אֶת-אֲשֶׁר בְּלִבְךָ הֲתִשְׁמֹר מִצְוֹתַי אִם- לֹא:</p>
---	---	------------------------------------	--

At that time, the Lord set apart the tribe of Levi to carry the Ark of His Covenant, to stand in attendance upon [Him](#), and to bless in God's name, as is still the case.

At that time, God separated the tribe of Levi to carry the Ark of His covenant and to be stationed near Him and serve Him and give blessings in His name up to our day—
because they came to my side.

פי דלך אלוקת
אפרז אללה סבט
לוי ליחמלו צנדוק
עהד אללה ויקימון
בין ידיה פיכדמוה
ויבארכו באסמה
אלי יומנא הדא
למא אסעפוני

(שם:ח)
בַּעַת הַהוּא הִבְדִּיל
יְהוָה אֶת־שֵׁבֶט הַלְוִי
לְשֵׂאת אֶת־אָרוֹן
בְּרִית־יְהוָה לְעַמֹּד
לְפָנַי יְהוָה לְשָׂרְתוֹ
וּלְבָרֵךְ בְּשֵׁמוֹ עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

you shall be free to
set a king over
yourself,

You **may** appoint yourself a
king

פּיגּוּז אֵן תּנצב לך
מלכא

(יז:טו)
שׁוּם תּשׁיִם עליך
מלך

Give ear, O heavens,
let me speak;
Let the earth hear
the words I utter!

Let the inhabitants of
heaven listen as I speak, and
the inhabitants of earth
listen to the words of my
mouth.

ינצת אהל
אלסמאואת חתא
אתכלם, ויסמע
אהל אלארץ'
אקואל פאי.

(לב:א)
האזינו השמים
ואדברה ותשמע
הארץ אמרי פי:

Ibn Ezra (Dt. 32:1)

The Gaon said that the meaning of heavens is the
angels, and the meaning of the earth is the people
of the earth.